

Akutagawa Ryunosuke

Tiệc khiêu vũ

Dịch giả : Lê Ngọc Thảo

1.

Đêm mùng ba tháng mười một, năm Minh Trị thứ mười chín. Công nương Akiko, lúc ấy vừa được mười bảy tuổi, đi với ông cha hói đầu của mình, bước lên thang lầu Rokumeikan (1), ở đây đêm nay có tiệc khiêu vũ. Những cụm hoa cúc to lớn được tay người uốn nắn từ lúc mới trồng, xếp thành ba lớp hàng rào dọc hai bên cầu thang rộng rãi dưới ánh đèn khí chiếu sáng. Ba màu hoa cúc, hồng nhạt, vàng đậm và trắng bạch từ phía sau, hỗn loạn đua nhau xòe ra những cánh hoa giống như những chùm chỉ len. Từ trong phòng khiêu vũ trên đầu cầu thang, cuối hàng rào hoa cúc, những âm thanh vui tươi của giàn nhạc ồ ạt tràn đến không ngớt, tựa như những tiếng thở dài sung sướng không nén được.

Akiko đã được đi học tiếng Pháp và khiêu vũ từ lúc còn thơ. Nhưng đêm nay, đây là lần đầu tiên trong đời, cô được đi dự một buổi tiệc khiêu vũ chính thức. Vì thế ngay lúc còn ở trong xe

ngựa, đôi lúc cha cô gọt chuyện, cô chỉ có toàn những câu trả lời băng quơ. Một loại cảm giác thấp thỏm, có lẽ phải hình dung đó là một nỗi lo lắng, hồi hộp đến độ sung sướng, đã bám chặt lòng cô. Trước khi xe ngựa dừng lại trước Rokumeikan, cô đã đưa cặp mắt thấp thỏm nhìn không biết bao nhiêu lần những ngọn đèn leo lét của đường phố Tokyo chạy qua bên ngoài cửa xe.

Nhưng khi vào bên trong Rokumeikan, chẳng bao lâu tình cờ cô gặp được một vài chuyện khiến cô quên đi những lo lắng kia. Khi hai người vừa đến khoảng giữa thang lầu, thì đã kịp chân một ông quan lớn người Tàu đang đi lên trước. Ông quan lớn vừa lách tấm thân mập phì để hai người đi qua, vừa nhìn Akiko với cặp mắt chung hửng. Bộ dạ phục khiêu vũ màu hồng mới mẻ, miếng băng vải màu xanh buộc ngang cổ lộ vẻ cao quý, lại còn có mùi thơm của một cành hoa hồng trên vàng tóc xanh đen - thật tình đêm nay diện mạo của Akiko có đầy đủ vẻ đẹp của một thiếu nữ Nhật bản tân tiến, đủ làm kinh ngạc đôi mắt của ông quan lớn người Tàu còn để bím tóc đuôi sam dài lòng thông này. Cũng vừa lúc đó, một người Nhật trẻ mặc áo đuôi én đang nhanh chân xuống thang lầu, giữa chừng khi vừa qua mặt hai người, anh ta chợt quay mặt lại một cách phản xạ, đồ dòn cặp mắt sừng sốt vào lưng Akiko. Rồi như đã nghĩ ra được lý do tại

sao, anh ta đưa tay sửa lại chiếc cà vạt trắng, nhanh chân luồn qua đám cúc, xuống hành lang.

Hai người đi dứt cầu thang đến lầu hai. Trước cửa vào phòng khiêu vũ ở lầu hai, ngài bá tước chủ tiệc, ngực cài huân chương, có râu quai nón hoa râm, đã cùng với phu nhân có vẻ lớn tuổi hơn, kiêu cách trong bộ trang phục đời Louis thứ mười lăm, ung dung đón khách. Akiko đã không bỏ sót rằng ngay chính ngài bá tước này, khi nhìn dáng điệu của nàng, đâu đó trên gương mặt lão luyện của ngài đã chớp hiện ra một vài nét kinh ngạc ngây ngô. Ông cha hiền lành của Akiko, mỉm cười vui thích, liền ngắt gọn giới thiệu con gái mình với bá tước và phu nhân. Akiko hưởng được cái cảm giác vừa then thùng vừa sung sướng hãnh diện lẫn lộn trong lòng. Nhưng, chỉ trong khoảnh khắc rảnh rang đó, nàng cũng có thừa thời giờ để ý đến một điểm có vẻ hạ cấp trên gương mặt quyền quý cao ngạo của bá tước phu nhân.

Hoa cúc nở đẹp khắp nơi trong phòng khiêu vũ. Và ở khắp nơi, những cánh quạt ngà, những cành hoa, những vành ren của các phu nhân đang chờ người mời, lay động trong mùi hương khoan khoái, giống như những làn sóng thâm lặng. Akiko liền rời cha,

nhập bọn với một đám phu nhân đẹp dễ lòng lấy. Đó là những thiếu nữ có lẽ tuổi cũng xấp xỉ nhau, tất cả đều mặc dạ phục màu hồng nhạt hoặc màu xanh dương giống nhau. Những người này khi đón nhận nàng, miệng ai cũng líu lo khen ngợi tới tấp vẻ đẹp của nàng đêm nay.

Nhưng, khi nàng vừa vô đám, liền có một sĩ quan hải quân người Pháp lạ mặt, từ chỗ nào không biết, đã lặng lẽ đến cận bên nàng. Hai tay buông thẳng, chàng trịnh trọng cúi chào nàng theo kiểu Nhật bản. Akiko cảm thấy có chút máu hồng ửng lên má mình. Nhưng cái chào ở đây có ý nghĩa gì, không cần phải hỏi cũng đã rõ. Cho nên nàng đã quay lại phía công nương mặc dạ phục màu xanh đứng bên cạnh, nhờ giữ giùm chiếc quạt đang cầm tay. Cùng lúc đó, không ngờ chàng sĩ quan hải quân người Pháp này, thoáng hiện nụ cười trên má, và bằng một thứ tiếng Nhật với dấu nhấn lạ lùng, đã rõ ràng nói với nàng.

- Xin hân hạnh mời cô nhảy một bản.

Liền đó, Akiko đã ra nhảy với chàng sĩ quan hải quân người

Pháp vũ khúc “Dòng sông xanh” (2) điệu valse. Chàng sĩ quan nhảy với cô là một người đàn ông có đôi má rúm nắng, có mắt mũi đẹp đẽ, râu mép đậm. Nàng quá thấp bé nên không thể đặt bàn tay mang găng dài lên vai trái trên bộ quân phục của người cùng nhảy. Nhưng người sĩ quan hải quân thành thạo này đã khéo léo dìu nàng nhẹ nhàng lướt khắp nơi trong đám đông. Đôi lúc lại còn thì thầm bên tai nàng những lời ca ngợi nhã nhặn bằng tiếng Pháp.

Nàng vừa tùm tùm then thùng đáp lại những lời nói êm ái đó, đôi lúc đưa mắt nhìn quanh phòng khiêu vũ nơi họ đang nhảy. Dưới lá cờ Tàu có con rồng xanh uốn mình vươn móng, và dưới những băng nhiều tím nhuộm nổi huy hiệu hoàng tộc, những đóa hoa cúc trong bình thấp thoáng giữa làn sóng người, màu trắng sáng láng nhẹ nhàng, nhưng có lúc lại là màu vàng kim tối sẫm. Ngoài ra, vì bị cuốn đi trong làn gió âm điệu hoa lệ bùng lên sùng sục như rượu sâm banh của giàn nhạc Đức, làn sóng người lũ lượt đó triền miên di động đến độ chóng mặt. Akiko khi giao mắt với một người bạn đang nhảy khác, trong lúc bận rộn này, cũng đã gởi cho nhau cái gật đầu tỏ vẻ vui sướng. Nhưng, ngay trong khoảnh khắc đó, có một tay nhảy khác, không biết từ đâu, giống

như một con nhện diên to lớn, đã hiện ra nơi đó.

Nhưng Akiko đã biết rằng ánh mắt của chàng sĩ quan hải quân người Pháp đang theo dõi từng hành động của nàng. Điều này đã nói lên rằng một người ngoại quốc hoàn toàn chưa quen thuộc với nước Nhật này đã hết sức quan tâm đến cách nhảy thanh lịch của nàng. Một công nương đẹp đẽ như thế này cũng sống trong ngôi nhà làm bằng tre và giấy, giống như một búp bê sao? Và với đôi đũa kim loại nhỏ nhắn, cũng đã gắp những hạt cơm trong cái chén nhỏ chỉ bằng bìa tay có vẽ hoa xanh để ăn sao? Những nghi vấn này kèm theo nụ cười tủm tỉm thân thiện đã hiện lên trong ánh mắt chàng không biết bao nhiêu lần. Những điều đó đối với Akiko vừa tức cười đồng thời lại vừa làm nàng hãnh diện. Thế nên đôi lúc khi ánh mắt của người cùng nhảy nhìn xuống gót chân nàng với vẻ hiếu kỳ, mỗi lần như vậy đôi giày nhảy màu hồng nhạt yếu điệu của nàng càng lướt nhẹ hơn trên sàn nhà trơn tru.

Nhưng rồi viên sĩ quan nhận thấy công nương mảnh mai như con mèo con này có vẻ mệt, nên nhìn vào mặt nàng với vẻ lo lắng.

- Tiếp tục nhảy thêm có được không?

Akiko vừa thở hổn hển, lần này trả lời lại rõ ràng.

- Non, merci.

Chàng sĩ quan hải quân người Pháp vừa tiếp tục nhịp bước điệu valse, vừa lách qua những vành ren và hoa lũ lượt di động xung quanh, chậm rãi đưa nàng đi về phía mấy chậu hoa cúc ở bờ tường. Và sau khi quay một vòng sau cùng, đã khéo léo để nàng ngồi xuống trên chiếc ghế ở chỗ đó. Vừa xong, chàng ta ưỡn ngực quân phục ra một lần rồi cũng giống như lúc nãy, trịnh trọng nghiêng mình chào theo kiểu Nhật.

o o o

Sau đó, khi đã nhảy xong những điệu polka (3) và mazurka (4), Akiko cặp tay chàng sĩ quan hải quân người Pháp, đi ngang qua ba lớp hàng rào hoa cúc trắng, vàng và hồng nhạt, đi xuống phòng rộng ở dưới thang lầu.

Ở đây, trong đám người mặc áo đuôi én và những người mặc áo vai trắng đi đi lại lại không ngớt, có một dãy bàn ăn để đầy bát đĩa bằng bạc hoặc bằng thủy tinh. Có đĩa chất thịt và nộm từng lổ (5) thành núi, có đĩa chất xăng-quít và kem thành tháp cao nghều nghệu, có đĩa lại chất lựu và sung thành kim tự tháp. Đặc biệt, trên một bức tường của căn phòng không trang hoàng hoa cúc, có một hàng rào treo màu vàng kim đẹp có dây nho do tay người uốn nắn khéo léo, bò chằng chịt xanh tươi. Giữa lá nho, những chùm nho tím đỏ giống như tổ ong, buông xuống đầy cành. Akiko gặp ông cha đầu hói của mình đang bập thuốc xì gà, đứng với một thân sĩ cùng lứa tuổi trước hàng rào treo màu vàng kim. Ông cha nhìn thấy dáng của Akiko, khẽ gật đầu với vẻ miễn cưỡng, nhưng sau đó đã hướng mặt sang người đi chung, và lại bắt đầu thả hồn trong khói thuốc.

Chàng sĩ quan hải quân người Pháp cùng đi với Akiko đến một bàn ăn, cùng nhau lấy kem ăn. Nàng để ý rằng trong lúc đó, cặp mắt ông bạn kia vẫn thỉnh thoảng nhìn chăm chú vào tay, tóc, hoặc cần cổ buộc bằng vải xanh của nàng. Việc đó đối với nàng dĩ nhiên không có gì khó chịu. Nhưng, nhất thời điều đó làm nảy ra nỗi nghi ngại trong lòng nàng, một loại nghi ngại mà phụ nữ thường có. Vừa lúc đó, khi một phụ nữ trẻ, có lẽ là người Đức, cảnh hoa trà đỏ cài trên ngực nhung đen, đi qua bên cạnh hai người, nàng đã nghĩ ra lời khen ngợi như sau, như để nói bóng gió nỗi nghi ngại kia.

- Phụ nữ tây phương, đẹp thật ạ.

Chàng sĩ quan hải quân khi nghe câu này, không ngờ đã nghiêm nghị lắc đầu.

- Phụ nữ Nhật bản cũng đẹp đấy chứ. Đặc biệt, tỉ dụ như cô...

- Không có chuyện đó đâu.

- Không, không phải tôi nịnh đâu. Ngay bây giờ, y như vậy, cô cũng có thể đi dự những tiệc khiêu vũ ở Paris đấy chứ. Chắc hẳn mọi người sẽ sững sốt. Vì cô giống như công nương trong tranh của Watteau (6) đấy.

Akiko không biết Watteau là ai. Vì thế câu nói của chàng sĩ quan hải quân đã gợi đến ảo ảnh xinh đẹp của thời quá khứ, có lẽ là - kỷ niệm về những bồn phun nước trong cánh rừng âm u với những cụm hoa hồng dần dần tàn úa, một phút sau đó, cũng đã phải biến mất đi, không để lại một dấu vết gì đối với nàng. Nhưng, Akiko vẫn còn đủ nhanh trí hơn người, vừa lay động thìa kem, nàng đã không quên bám vào một chủ đề khác còn lại.

- Tôi cũng muốn dự tiệc khiêu vũ ở Paris xem sao.

- Đâu. Tiệc khiêu vũ ở Paris cũng hoàn toàn giống như đây thôi.

Viên sĩ quan hải quân vừa nói như thế vừa nhìn đám hoa cúc và làn sóng người đi quanh bàn ăn của hai người, và khi chợt thấy nụ cười mỉa mai của nàng chìm xuống đáy mắt, chàng dừng thìa kem lại, nói thêm, nửa như lầm bầm với chính mình:

- Không phải chỉ Paris. Tiệc khiêu vũ ở đâu cũng giống nhau cả.

Một giờ sau, Akiko và chàng sĩ quan hải quân người Pháp, vẫn cặp tay nhau, cùng với nhiều người ngoại quốc và nhiều người Nhật tập hợp ở bao lơn ngoài phòng nhảy, dưới trời sao.

Bên kia bao lơn cách một lan can, những cây tùng bách trồng ở hoa viên rộng, âm thầm chen cạnh lẫn nhau. Ánh đèn lồng tròn nhỏ màu đỏ, treo rải rác trên các ngọn cây. Dưới bầu không khí lạnh lạnh, mùi lá khô và mùi rêu nhẹ nhàng bốc lên từ hoa viên phía dưới, bỗng bồng bênh như hơi thở của mùa thu buồn man mác. Ngay phía sau trong phòng nhảy, làn sóng của hoa và những vành ren vẫn tiếp tục lay động không ngừng dưới băng nhiều tím

nổi hình hoa cúc mười sáu cánh (7). Những cơn lốc âm thanh chói tai của giàn nhạc vẫn cứ ra tay roi vọt không một chút dung tha trên biển người này.

Dĩ nhiên, từ trên bao lơn này, cũng có tiếng cười nói ồn ào không dứt lay động bóng đêm. Thêm vào đó, khi ngọn pháo bông tuyệt đẹp bay lên bầu trời trên đầu đám tùng bách tối đen, mọi người bỗng náo động hẳn lên. Đứng lẫn trong đám người đó, Akiko từ nãy đến giờ cũng đã vui vẻ trò chuyện với các công nương hợp ý ở nơi đó. Để ý thì thấy chàng sĩ quan hải quân người Pháp kia vẫn choàng tay Akiko, im lìm đưa mắt nhìn lên trời sao trên hoa viên. Dưới mắt nàng, điều đó không biết sao làm nàng cảm thấy như chàng đang nhớ nhà. Cho nên Akiko từ dưới nhìn lên mặt chàng khẽ hỏi, với giọng nửa nũng nịu.

- Chắc là đang nghĩ đến việc nước phải không?

Sĩ quan hải quân vẫn với đôi mắt đượm vẻ mỉm cười, lảng lạng quay mặt về phía Akiko. Rồi thay vì trả lời là “Non”, thì lại chỉ

lắc đầu như đưa con nít.

- Nhưng ông có vẻ đang nghĩ điều gì kia mà.

- Thử đoán xem là điều gì đi.

Lúc đó trong đám người tập hợp ở bao lon, có tiếng rít dài như tiếng gió. Akiko và viên sĩ quan hải quân không hẹn cùng nhau ngừng trò chuyện, cả hai nhìn về phía trời đêm đang đè ép đám từng bách trong hoa viên. Ở đó, vừa đúng lúc pháo bông có màu xanh và màu đỏ, bùng mào đêm tung ra như tay nhện, sắp biến mất. Akiko không biết tại sao lại nghĩ rằng, chùm pháo bông đó đẹp đến nỗi làm cho lòng mình buồn.

Một khoảng lâu sau, chàng sĩ quan hải quân người Pháp âu yếm nhìn xuống gương mặt của Akiko, nói với một giọng có vẻ triết lý.

- Tôi đang nghĩ đến chuyện pháo bông. Pháo bông giống như cuộc đời của chúng ta.

2.

Mùa thu năm Taisho thứ bảy (1918). Akiko của năm nào đang trên đường đi đến biệt thự gia đình ở Kamakura, tình cờ ngồi chung chuyến xe lửa với một nhà văn trẻ quen biết. Chàng thanh niên lúc đó đã để lên kệ xe một bó hoa cúc để tặng người quen ở Kamakura. Akiko của năm nào, bây giờ là lão phu nhân H. nói mỗi lần nhìn thấy hoa cúc là lại có chuyện để hồi tưởng, và đã kể lại chi tiết kỷ niệm của buổi tiệc khiêu vũ ở Rokumeikan cho chàng trai nghe. Chàng thanh niên tỏ ra hết sức hiếu kỳ khi được nghe chính miệng người này kể lại một kỷ niệm như thế.

Khi câu chuyện chấm dứt, chàng thanh niên đã lơ đãng hỏi lão phu nhân H.

- Bà có biết tên của vị sĩ quan hải quân người Pháp ấy không?

Phu nhân H. đã có một câu trả lời hết sức bất ngờ.

- Biết chứ. Ông nói ông tên là Julien Viaud đấy.

- Vậy à. Vậy ông ấy là Loti đấy rồi. Đúng là Pierre Loti, người viết truyện “Phu nhân hoa cúc” đấy.

Chàng thanh niên cảm thấy vui vẻ hứng thú. Nhưng phu nhân H. vừa nhìn mặt chàng trai với vẻ lạ lùng, vừa làm bầm trong miệng không biết bao nhiêu lần.

- Đâu, không phải là người có tên là Loti đâu. Ông ấy tên là Julien Viaud kia mà.

Shincho hiệu tháng giêng năm Tai-sho thứ 9.

Lê Ngọc Thảo dịch từ nguyên tác tiếng Nhật.

Chú thích:

(1) Rokumeikan: Dinh thự được xây cất vào năm Minh Trị thứ 16, tại Yamashita cho, Kojimachi ku, Tokyo, theo kiểu Condole, tây phương. Đây là nơi hoàng tộc dùng để tổ chức những buổi dạ hội, những tiệc khiêu vũ ... để tiếp đãi sứ thần ngoại quốc trong những cuộc đàm phán sửa đổi điều ước v.v...

(2) Dòng sông xanh: nhạc khiêu vũ, điệu valse của nhà soạn nhạc Johann Strauss người Áo (1804-1849), cha đẻ của nhạc valse kiểu Vienna.

(3) Polka: nhịp 2/4, có nguồn gốc từ Bohemia (nước Séc ngày

nay) với điệu nhảy nhẹ nhàng.

(4) Mazurka: nhịp 3/4 có nguồn gốc từ những vũ khúc dân ca Polland.

(5) Nấm tùng lộ : nấm “ truffe” tây phương, có màu đen.

(6) Watteau (1684-1721): họa sĩ người Pháp, thường vẽ tranh của những bữa tiệc ngoài trời, rất tao nhã.

(7) Cúc mười sáu cánh: cúc biểu hiệu dành riêng cho hoàng tộc Nhật Bản.